

Študentski besednjak

absolvent Študent, ki je uspešno končal zadnji letnik študija ter ga običajno čaka še nekaj izpitov in diplomsko delo. Status absolventa je v študentski hierarhiji najvišji in od vseh zaželen status, ki traja eno leto. V tem času uživanja in razgledovanja po raznih zaposlitvah ali nadaljnjem študiju mora absolvent opraviti prej omenjene obveznosti.

akademik Član najvišje znanstvene in umetniške ustanove, pri nas Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU). Akademik je bila včasih tudi oznaka za študenta oziroma človeka z visokošolsko izobrazbo. Pridrevnik akademski se nanaša na prej omenjeno ustanovo oziroma nekatere tako poimenovane visoke šole, ima pa še naslednje (prenesene) pomene: univerzitetni, visokošolski, učen(jaški), znanstven, teoretičen, strogo strokoven, neživljenjski.

akademska četrt Četrturna zakasnitev začetka predavanj, ki si jo ponekod v visokem šolstvu po tradiciji lahko privoščijo učitelji.

Glej *strokovni in znanstveni naslovi*.

akademske nazivi Nazivi visokošolskih učiteljev, visokošolskih sodelavcev in znanstvenih delavcev. Glej *visokošolski učitelji*; *visokošolski sodelavci*; *znanstveni delavci*.

akademske zbor Organ, ki ga sestavljajo vsi visokošolski učitelji, visokošolski sodelavci in raziskovalci oziroma znanstveni delavci. Pri njegovem delu sodelujejo tudi predstavniki študentov, ki tvorijo petino vseh članov akademskega zbora. Člani akademskega zbora izvolijo člane senata, senatu predlagajo kandidate za dekana, obravnavajo poročilo o delu visokošolskega zavoda ter dajejo druge predloge in pobude senatu.

alumni [lat. *alumnus*, mn. *alumni* rejenec, gojenec] izraz za bivše študente oziroma diplomante visokošolskega zavoda, predvsem v rabi v am. angleščini, v slovenščino prevzet kot tujka, tudi v besedni zvezi alumni klub. Glej *klub diplomantov*.

asistent Visokošolski sodelavec, ki bo nekoč profesor, zaenkrat pa je njegov pomočnik. Običajno izvaja vaje. Na instituciji je pogosto laže dosegljiv kot profesor, zato lahko pomaga pri razreševanju študijskih in ostalih težav.

bivanje med študijem Nekateri študenti študi-

rajo v domačem kraju ali dovolj blizu, da se lahko do svoje institucije vsakodnevno vozijo, drugi pa so od doma tako oddaljeni, da med tednom bivajo v kraju študija in se vračajo domov ob vikendih ali še redkeje. Spanje in prehranjevanje prvih je navadno preskrbljeno, drugi pa morajo za streho nad glavo in prehrano poskrbeti sami. Nekateri gredo v študentski oziroma dijaški dom, na Obali denimo študentski dom Korotan ter dijaška doma v Kopru in Portorožu. Nekateri vzamejo pri zasebnikih v najem kakšno sobico, včasih pa nekaj študentov najame kar celo stanovanje. Nekaterim zasebnikom, ki oddajajo stanovanja študentom v najem, Ministrstvo za šolstvo in šport subvencionira del stroškov stanarine, ki je tako za študenta nekoliko nižja. Redkejši so primeri tistih, ki stanujejo pri sorodnikih, znancih ali v hotelu. Vsaka od teh možnosti ima svoje prednosti in slabosti glede mesečnih stroškov, možnosti za učenje in ostalih obštudijskih dejavnosti.

boni za študentsko prehrano Boni, ki študentom omogočajo cenejšo prehrano med študijem. Vsak redni študent z veljavnim statusom in izredni študent, ki ni zaposlen oziroma ni prijavljen kot iskalec zaposlitve, lahko vsak mesec kupi toliko bonov, kolikor je delovnih dni v mesecu. Več informacij o nakupu bonov dobijo študenti v klubu študentov občine Koper (KŠOK), za katerega je prodaja bonov »eno izmed glavnih »poslanstev« [. . .] in dejavnost, ki povzroča največ gneče v vhodni veži« (spletna stran kluba je www.klubksok.si).

bruc Študent od vpisa v prvi letnik študija do brucevanja, po nekaterih opredelitvah pa vse do vpisa v drugi letnik. Taka študentka je brucka.

brucevanje Slovesen sprejem brucev v študentovsko skupnost, kjer navadno študenti najvišjega letnika brucem pripravijo razne obrede. Pogosto pa je brucevanje le prvi študentski žur v začetku šolskega leta, kjer pride do spoznavanja med zelenimi in zreliimi študenti.

center Organizacijska enota visokošolskega zavoda, ki se oblikuje multidisciplinarno oziroma interdisciplinarno, da bi sodelavci v njenem okviru razvijali in izvajali projekte in pro-

grame, pomembne za visokošolski zavod, izvajali svetovalno in drugo strokovno delo ter seminarsko dejavnost ipd.

COBISS Akronim za Cooperative Online Bibliographic System & Services oziroma Kooperativni online bibliografski sistem in servisi. COBISS je virtualna knjižnica Slovenije, ki v povezavi s sistemom OPAC (Online Public Access Catalogue oziroma Online javno dostopni katalog) omogoča spletni dostop do katalogov prek dvesto knjižnic v Sloveniji in drugih bibliografskih baz, tudi tujih. Tako je mogoče od doma ali s katerega koli v internet povezane računalnika ugotoviti dostopnost knjižnega in neknjižnega gradiva v vseh slovenskih knjižnicah hkrati ali v posamezni knjižnici. (To smo pred leti lahko storili le tako, da smo odšli v izbrano knjižnico in brskali med porumenelimi listki v predalnikih.) Dostop do COBISS-a je prek spletne strani www.cobiss.si, kjer klikneš na napis COBISS/OPAC katalogi in baze podatkov v levem stolpcu ali na globus v napisu COBISS na sredini spletne strani.

čitalnica Prostor, ki je običajno v bližini knjižnice in kjer lahko študenti s predavanji ali vajami nezasedena obdobja v urniku zapolnijo tako, da prebirajo študijsko, strokovno in drugo literaturo (učbenike, knjige, revije, časopise), uporabljajo računalnike ali opravljajo druge študijske obveznosti. Glede na namembnost tega prostora je v čitalnici zaželen (ustvarjaljen) mir.

članice Univerze na Primorskem Članice UP ob njeni ustanovitvi so Fakulteta za humanistične študije Koper, Fakulteta za management Koper, Pedagoška fakulteta Koper, Turistica – Visoka šola za turizem Portorož, Visoka šola za zdravstvo Izola ter raziskovalna zavoda Znanstveno-raziskovalno središče Koper in Primorski inštitut za naravoslovne in tehnične vede Koper.

dekan Visokošolski učitelj, ki je izvoljen v predstojnika visokošolskega zavoda. Dekan predstavlja visokošolski zavod ter je strokovni vodja za izobraževalno in znanstveno-raziskovalno delo. Vodenje določenih pomembnejših strokovnih področij pogosto dodeli prodekanom. Običajno ima dekan ob strokovni tudi poslovodno vlogo, ta pa je ponekod dodeljena direktorju visokošolskega zavoda. Glej tudi *direktor*; *prodekan*.

delovna praksa Glej *strokovna praksa*.

demonstrator Na nekateri visokošolskih zavo-

dih je to (ambicioznejši) študent (višjega letnika), ki se javi, da (za plačilo) pomaga profesorju pri izvedbi vaj, pripravljanju izpitov in drugih po profesorjevi presoji potrebnih opravil, ki so pogosto bolj administrativne narave.

diferencialni izpit Izpit, ki ga študent opravlja pri prehodu iz enega v drugi študij. Namen diferencialnih izpitov je vsebinsko dopolniti študentovo predznanje iz njegovega prejšnjega študijskega programa in ga s tega vidika izenačiti z ostalimi študenti študijskega programa, v katerega se vključuje.

diploma Javna listina, uradni dokument, ki potrjuje, da je študent zaključil študij določene smeri, ter označuje njegovo izobrazbo in podeljeni strokovni oziroma znanstveni naslov.

diplomska naloga Glej *diplomsko delo*.

diplomsko delo Najobsežnejše visokošolsko strokovno delo, ki ga študent izdelava ob zaključku študija in ki mu ob opravljenih vseh ostalih obveznostih omogoča pridobitev diplome.

direktor Poslovodni organ visokošolskega ali raziskovalnega zavoda. Poslovodna vloga direktorja in strokovna vloga dekana visokošolskega zavoda sta lahko združeni v eni osebi, navadno dekanu. Glej tudi *dekan*.

disciplinska odgovornost študentov Študenti so lahko disciplinsko odgovorni, če kršijo dolžnosti, ne izpolnjujejo obveznosti, namerno ali iz malomarnosti povzročijo materialno škodo ipd. Za kršitve različne teže so predvideni različno strogi ukrepi: opomin, ukor in izključitev. Disciplinsko odgovornost ter pravice in dolžnosti študentov v disciplinskem postopku na FM natančneje določajo statut UP in pravila FM.

disertacija Znanstveno besedilo, s katerim diplomski študent zaključí doktorski študij in s katerega obrambo se pred komisijo poteguje za naziv doktor znanosti.

docent Glej *visokošolski učitelj*.

dodiplomski študij Študij po študijskem programu, ki omogoča pridobitev visoke strokovne ali univerzitetne izobrazbe. Visoke strokovne šole lahko izvajajo le prvega, ostali visokošolski zavodi pa oba.

doktor Glej *strokovni in znanstveni naslovi*.

druga stopnja študija Dodiplomski visokošolski študij. Glej *dodiplomski študij*, prim. *tretja stopnja študija*.

Društvo študentov Fakultete za management (ŠTORM) Štorm je bil ustanovljen na po-

budo študentov leta 2000. Glavni namen društva je organiziranje kulturnih, izobraževalnih, športnih ter zabavnih dejavnosti, s čimer »skrbi, da študentom ob vsakodnevnih študijskih naporih ne postane dolgčas ter da se ob samem študiju lahko sprostijo in zabavajo«. Poleg projektov, ki jih že organizira vsako leto, prisluhne željam študentov in na njihovo pobudo izvaja razne dejavnosti. Vstopna spletna stran društva je www.drustvo-storm.si.

emerit Glej *zaslužni profesor*.

fakulteta Visokošolski zavod, ki opravlja predvsem izobraževalno in znanstveno-raziskovalno delo s področij ene ali več sorodnih oziroma med seboj povezanih znanstvenih disciplin ter skrbi za njihov razvoj. Glej tudi *visokošolski zavod*.

fotokopije Študijski pripomoček, s katerim si današnji študenti za zmerno ceno priskrbijo denimo vsebino zamujenih predavanj s sošolčevih zapiskov ali teže dosegljivo študijsko gradivo. Fotokopiranje tujih zapiskov ali izpiskov je lahko vprašljivo z vidika posameznikove študijske vesti, fotokopiranje (večjega obsega) izdanega gradiva pa je lahko tudi že kršenje z zakonom zagotovljenih avtorskih materialnih pravic. Poleg tega študenti neredko izkoriščajo zmožnosti sodobnih fotokopirnih strojev, da si izdelajo in uporabljajo močno pomanjšane fotokopije izpiskov (t. i. plonke) med izpitom, katerih uporaba je seveda težja kršitev izpitnega reda.

frekvenca Pogostost študentove udeležbe na predavanjih in vajah. Ko je bil papirnat indeks še edini uradni dokument, s katerim je študent izkazoval svoj status, so učitelji s podpisom v indeksu potrdili, da je študent v predvideni meri sodeloval na predavanjih oziroma vajah določenega predmeta. Potrjevanje frekvenc je bilo običajno ob koncu predavanj. Glej *indeks*; *inskrIPCija*.

govorilna ura Glej *pogovorna ura*.

habilitacija Postopek pridobivanja akademskega naziva. Glej *akademski nazivi*.

indeks Knjižica s študentovimi podatki in njegovo sliko, kjer so navedeni vsi predmeti, ki jih študent opravlja v vpisanem letniku, ter inskrIPCije in frekvence pri teh predmetih. Pred spremembami Zakona o visokem šolstvu je bil indeks edini uradni dokument, s katerim je študent izkazoval svoj status, zatem pa je uradni dokument postala študentska izkaznica. Glej *študentska izkaznica*.

inskrIPCija Učiteljev podpis v indeksu, ki potrjuje, da je študent pričel z obiskovanjem pouka pri študijskem predmetu. Indeksi so se, ko so bili še edini uradni dokumenti, s katerim je študent izkazoval svoj status, običajno podpisovali na uvodnem predavanju. Glej *indeks*; *frekvenca*.

inštitut Organizacijska enota visokošolskega zavoda, ki združuje visokošolske učitelje in sodelavce ter raziskovalce in znanstvene delavce po znanstvenih področjih, da ti lahko izvajajo znanstveno-raziskovalno delo, projekte, svetovalno delo ipd. Inštitut vodi predstojnik.

izbirni predmet Predmet, ki ga študent pod določenimi pogoji izbere med ponujenimi v študijskem programu danega študijskega leta, s čimer si vsebinsko nekoliko prikoži predmetnik po lastni meri.

izobraževalno delo Ena temeljnih dejavnosti visokošolskega zavoda, ki jo izvaja univerza oziroma prek študijskih programov njene članice. Študij poteka po dodiplomskih in podiplomskih programih za pridobitev izobrazbe ter po študijskih programih za izpopolnjevanje.

izpis Študent se lahko iz študijskega programa tudi izpiše in tako preneha s študijem. Na FM odda v ta namen vlogo v referat za študentske zadeve, na podlagi katere mu ta izda izpisnico. Zapadle obroke šolnine mora študent poravnati, nezapadle obroke šolnine pa se študentu odpiše.

izpit Najpogostejši način preverjanja študentovega doseganja učnih ciljev na visokošolskem študiju. Osnovni obliki sta pisni in ustni izpit. Način prijave in objave k izpitom, potek izpitov idr. določa Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja študenta.

izpitni rok Datum, ko je predvideno opravljanje izpita. Redni izpitni roki so v izpitnih obdobjih, torej med zimskimi (semestralnimi) počitnicami ter junija in septembra. Za izredne študente so organizirani tudi izpitni roki izven izpitnih obdobji. Glej tudi *izpitno obdobje*.

izpitno obdobje Del študijskega leta, ki je namenjen opravljanju izpitov ob rednih izpitnih rokih. Glej tudi *izpitni rok*.

izredni profesor Glej *visokošolski učitelj*.

izredni študent Študent, ki je običajno zaposlen in za katerega je pouk posebej organiziran. Predavanja in vaje so za izredne študente običajno ob koncu tedna, njihov obseg je skrčen na tretjino, izpite opravljajo v izre-

dnih izpitnih rokov, študij je navadno nekoliko raztegnjen. Tisti, ki so dovolj dolgo v delovnem razmerju, so lahko oproščeni opravljanja strokovne prakse.

izroček Krajše pisno gradivo, običajno kar na enem listu, ki ga na predavanjih in vajah študentom izroči učitelj. Vsebuje lahko načrt govornega nastopa, povzetek predavanj, napotke za študij ipd.

izvolitev v naziv Izobraževalni proces dodiplomskega in podiplomskega študija lahko opravljajo samo v ustrezne akademske nazive izvoljeni sodelavci, ki morajo za to izpolnjevati določene pogoje. Po preteku dobe izvolitve v naziv lahko visokošolski učitelj ali sodelavec zaprosi za ponovno izvolitev v isti naziv ali za izvolitev v višji naziv.

kandidat Študent, ki se prijavi k izpitu ali zagovoru pisnega dela. Glej tudi *zagovor*.

katedra Organizacijska enota na visokošolskem zavodu, ki se oblikuje za zaokroženo znanstveno-raziskovalno in izobraževalno področje, da bi se usklajevalo in razvijalo znanstveno-raziskovano in izobraževalno delo ter da bi se razvijale nove znanstvene discipline in stroke s tega področja. Člani katedre so na visokošolskem zavodu zaposleni visokošolski učitelji, znanstveni delavci in drugi sodelavci. Katedro vodi predstojnik.

klavzura Šolski žargonski izraz za klavzurno nalogo, nadzorovani pisni del zaključnega izpita, navadno na fakulteti.

klub diplomantov Bivši diplomanti oziroma študenti določenega visokošolskega zavoda, ki se združujejo v bolj ali manj formalni skupnosti, da bi vzdrževali stike med seboj in z institucijo, podpirali njene dejavnosti ipd.

Klub študentov občine Koper (KŠOK) KŠOK je društvo, v katerega se lahko prostovoljno včlani vsak dijak ter redni ali izredni dodiplomski ali podiplomski študent, ki ima stalno prebivališče v občini Koper. Namen društva je med drugim predstavljati študente občine Koper v Sloveniji in tujini, povezovati se s podobnimi organizacijami, skrbeti za dobrobit študentov na socialnem, kulturnem, športnem in drugih področjih. V te namene organizira srečanja študentov, športne in kulturne prireditve, izdaja glasilo idr. Vstopna spletna stran KŠOK-a je www.klub-ksok.si.

knjižnica Kraj, kjer se sistematično zbirajo, popisujejo, hranijo in izposojajo knjige. To je lahko samostojna ustanova ali oddelek na ustanovi. Knjižnica je lahko splošna ali spe-

cializirana za ožji krog uporabnikov. Vsaka visoka šola ima svojo specializirano knjižnico s strokovno literaturo in periodiko določenega področja. Na Obali so poleg specializiranih knjižnic visokošolskih zavodov (knjižnica FM in druge) tudi splošne: Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, Matična knjižnica Izola in Mestna knjižnica Piran.

kolokvij Oblika sprotnega preverjanja doseganja učnih ciljev na visokošolskem zavodu. Nekateri učitelji med študijskim procesom organizirajo enkratno ali večkratno delno preverjanje v obliki kolokvijev. Kolokviji pogosto zajemajo učno snov z vaj. Včasih so kolokviji zgolj motivacijske in informativne narave, včasih so pozitivno opravljeni kolokviji pogoj za pristop k izpitu, včasih pomembno prispevajo k izpitni oceni, včasih pa je mogoče zgolj s sprotnimi kolokviji priti do končne ocene predmeta. Kolokviji tako razbremenijo študente pred izpitnim obdobjem.

komisija za izvolitve v nazive Ena od komisij senata visokošolskega zavoda, ki vodi postopke za izvolitev visokošolskih učiteljev in raziskovalcev.

komisija za kakovost Ena od komisij senata visokošolskega zavoda, ki obravnava učinkovitost znanstveno-raziskovalnega dela, študija, spremlja učinkovitost po drugih pomembnejših področjih in predlaga izboljšave.

komisija za študentske zadeve Ena od komisij senata visokošolskega zavoda, ki se ukvarja s prvimi vpisi na visokošolski zavod, vpisi v višje letnike, prehodi med študijskimi programi in rešuje druge študentske zadeve. Komisijo sestavljajo prodekan za izobraževanje, še en visokošolski učitelj in predstavnik študentov.

komisija za študijske zadeve Ena od komisij senata visokošolskega zavoda, ki obravnava letne načrte študijskih programov, njihovo izvedbo, učinkovitost študija ipd. Sestavljajo jo prodekan za izobraževanje in še dva visokošolska učitelja.

komisija za znanstveno-raziskovalno delo Ena od komisij senata visokošolskega zavoda, ki obravnava in sprejema predloge raziskovalnih programov in projektov, skrbi za razvoj znanstveno-raziskovalnega dela in kadra na znanstveno-raziskovalnih področjih visokošolskega zavoda idr. Komisijo sestavljajo prodekan za znanstveno-raziskovalno delo in še dva visokošolska učitelja ali raziskovalca.

komisijski izpit Če študent v treh poskusih ne

opravi izpita pri predmetu, lahko na FM na svojo ali učiteljevo zahtevo v naslednjih poskusih opravlja komisijski izpit. Če je izpit pisni, lahko komisijo zaprosi za ustni zagovor. Četrty izpit in vse nadaljnje študent plača, tisti s komisijo so dražji.

kreditne točke Glej *kreditni sistem študija*.

kreditni sistem študija Sistem študija, uveljavljen v ameriškem šolskem sistemu. V zadnjih letih se uveljavlja v evropskem prostoru, vpeljuje pa se tudi v slovenski visokošolski sistem. Osnova zanj so s kreditnimi točkami ovrednoteni posamezni predmeti v predmetniku študijskega programa. Vsak predmet ima določeno število (kreditnih) točk in celoten študijski program ima določeno skupno število točk. Študent pri opravljanju obveznosti predmetov tako nabira predpisane točke, najprej v okviru posameznega letnika študija in končno v okviru celotnega študijskega programa. Do neke mere lahko izbira predmete v okviru izbranega študijskega programa, izbere jih lahko tudi na drugem študijskem programu, drugem visokošolskem zavodu, tudi v tujini. Kreditni sistem študija torej omogoča izbirnost, prehodnost v nacionalnem sistemu, mobilnost med sistemi in primerljivost predmetov in študijskih programov.

KŠOK Glej *Klub študentov občine Koper*.

letnik Ena od zaporednih in zaokroženih stopenj študija v študijskem programu na visokošolskem zavodu (prvi, drugi itd. letnik). Tudi izraz za vse študente, ki so hkrati vpisani na eni od takih stopenj. Za napredovanje v višji letnik je treba opraviti določene študijske obveznosti (izpite, praktično usposabljanje).

literatura Pisno in tudi drugačno gradivo, ki ga učitelj predvidi za študente, da ga ti preštudirajo za izpit (obvezna literatura) ali si z njim širijo in poglobljajo znanje s predmetnega področja (dodatna literatura).

magister Glej *strokovni in znanstveni naslovi*.

mentor Študent strokovni in pedagoški usmerjevalec ter svetovalec na določenem področju. Mentor študenta usmerja denimo pri izdelovanju seminarske naloge in diplomskega dela. Pri slednjem mu lahko svetuje tudi somentor, ki je ravno tako učitelj na visokošolskem zavodu, ali somentor iz organizacije, ki jo študent obravnava v svojem delu.

nadaljevanje študija Za nekatere zagnane študente je to alternativa zaposlitvi, samozapo-

slitvi ali brezposelnosti. Študenti lahko študij nadaljujejo na podiplomskem študiju, tako doma kot v tujini.

nosilec predmeta Visokošolski učitelj, ki pripravi učni načrt za določen študijski predmet in je odgovoren zanj, organizira in usklajuje potek študijskega procesa ter običajno tudi izvaja predavanja.

obštudijske dejavnosti Razne dejavnosti, ki si jih študenti med študijem organizirajo sami ali jim jih (subvencionirano) organizira študentska organizacija. Mednje sodijo izobraževalne, kulturne in športne dejavnosti, zabava, študentsko delo prek študentskih servisov, mednarodna dejavnost, turizem itd. Na FM te dejavnosti organizira ŠTORM, v okviru Univerze na Primorskem (UP) pa za pestro študentsko življenje skrbi Študentska organizacija Univerze na Primorskem (vstopna spletna stran je www.soup.si). Glej tudi *organiziranost študentov*; *študentska zabava*.

obvezna prisotnost Prisotnost (in konstruktivno sodelovanje) pri pouku je obveznosti, ki jo morajo študenti izpolniti, če želijo pristopiti k izpitu. Običajno mora biti študent prisoten pri vsaj določenem številu vaj, medtem ko je udeležba predavanj predvsem priporočena.

obvladovanje časa Ena od pomembnejših študijskih in življenjskih veščin. To je pristop, za katerega je značilno postavljanje ciljev, načrtovanje poti do ciljev, organiziranje lastnih dejavnosti in teženje k osebni učinkovitosti. Namesto da nam opravila narekujejo potek življenja, poskušamo sami obvladovati dejavnosti v danem času.

oglasna deska Komunikacijski prenosnik med fakulteto in študenti (recimo ji uradna oglasna deska) ter med študenti samimi (na FM oglasna deska študentskega sveta in ŠTORM-a). S pomočjo uradne oglasne deske (ureja jo referat za študentske zadeve) fakulteta sproti obvešča študente o pomembnih uradnih zadevah, na primer o urnikih, razpisanih izpitnih rokih, rezultatih izpitov, sporočilih učiteljev idr. To oglasno desko vse bolj nadomeščajo spletna obvestila.

omejitev vpisa Če število prijavljenih kandidatov za vpis v študijski program bistveno presega število razpisanih mest, visokošolski zavod sprejme sklep o omejitvi vpisa. V tem primeru morajo kandidati skozi izbirni postopek. Kriteriji za izbiro kandidatov so javno objavljeni v razpisu za vpis.

organi članic univerze Glej *dekan*; *senat*; *aka-*

demski zbor; upravni odbor; študentski svet. organi raziskovalnih zavodov univerze Glej *direktor; znanstveni svet; upravni odbor.*

organi univerze Glej *rektor; senat; upravni odbor; študentski svet.*

organiziranost študentov Študenti se združujejo v različne skupnosti zaradi uresničevanja najrazličnejših skupnih interesov, predvsem seveda zaradi organiziranja in udeleževanja obštudijskih dejavnosti. Študenti se organizirajo na več ravneh: v Študentski organizaciji Slovenije (ŠUS, www.studentska.org.si); v študentskih organizacijah univerz v Ljubljani (ŠOU, www.sou.uni-lj.si), v Mariboru (ŠOUM, www.soum.si) in na Primorskem (ŠOUP, www.soup.si); v študentskih organizacijah ostalih visokošolskih zavodov (npr. ŠTORM na FM, www.drustvo-storm.si); v študentskih organizacijah lokalnih skupnosti oziroma v klubih študentov (v Kopru je to KŠOK, www.klub-ksok.si), ki so povezani v Zvezo študentskih klubov Slovenije (ŠKIS, www.skis-zveza.si). Glej *ŠOUP; KŠOK; ŠTORM.*

pavziranje Če študent ne izpolnjuje pogojev za napredovanje v naslednji letnik ali za ponovni vpis v isti letnik, lahko pavzira in si tako odpočije od študijskih naporov. V tem času nima statusa študenta, lahko pa opravlja manjkajoče izpite in obveznosti. Prim. *ponovni vpis.*

plonkanje Kršitev izpitnega reda, ko študent (skriva) pridobiva podatke iz pripravljene strnjene zapisa (plonka). Širša opredelitev pa zajema še prepisovanje iz ostalih nepripravljenih in obstoječih, a ravno tako na izpitu nedovoljenih gradiv (učbenik, zapiski ipd.) ter prepisovanje od ostalih študentov. Ravno tako kot ostale kršitve izpitnega reda (sodelovanje z ostalimi, motenje ipd.) je plonkanje sankcionirano.

počitnice Študent si med študijskim letom lahko odpočije med poletnimi in zimskimi (semestralnimi) počitnicami. Glej *poletne počitnice; semestralne počitnice.*

podiplomski študij Študijski program za pridobitev specializacije, magisterija ali doktorata znanosti. Visoke strokovne šole lahko izvajajo le študijske programe za pridobitev specializacije, ostali visokošolski zavodi pa vse tri.

pogoji (za napredovanje in dokončanje študija)

Študent se vpiše v prvi letnik, napreduje v višje letnike in dokončuje študij po pogojih, ki so določeni z zakonom, v študijskem

programu in v pravilih FM. Ravno tako so določeni pogoji prehoda med študijskimi programi, med izrednim in rednim študijem istega programa, hitrejša napredovanje, izjemni vpis v višji letnik idr.

pogojni vpis Nekdanji vpis v višji letnik, ko študent ni izpolnil vseh obveznosti za napredovanje v naslednji letnik, imel pa je dovolj tehno opravičilo za to. Dovoljen mu je bil vpis v višji letnik, vendar s pogojem, da je do določenega roka opravil zaostale obveznosti. Na FM pogojnega vpisa ni. Študent lahko izbira med ponovnim vpisom in pavziranjem. Redni vpis v višji letnik ob neizpolnjenih nekaterih obveznostih je možen le izjemoma. V takih primerih študent napiše prošnjo z utemeljitvijo, jo naslovi na komisijo za študentske zadeve, ta pa jo lahko odobri ali ne. Glej *pavziranje; ponovni vpis.*

pogovorna ura Pogovorna ali govorilna ura je tako čas, ko je učitelj v kabinetu na razpolago študentom, kot sodelovanje med učiteljem in študenti v tem času. Študenti prihajajo na akademski klepet, po razne nasvete in odgovore na vprašanja v zvezi s študijem, lahko si ogledajo pregledano in ocenjeno izpitno nalogo, se pogovorijo o poteku pisanja seminarske naloge ipd. Pogovorne ure so priložnost za osebni stik z učiteljem, včasih pa je vendar enostavnejše in ravno tako tvorno, če študenti med pogovornimi urami pokličejo učitelja po telefonu ali mu pišejo elektronsko pošto (slednje seveda ni omejeno na pogovorne ure).

poletne počitnice Čas med junijskim in septembrskim izpitnim obdobjem, ki grobo zajema poletna meseca julij in avgust, natančneje pa je določen v študijskem koledarju. Učitelji takrat običajno ne razpisujejo izpitnih rokov, kar pa ne pomeni, da so poletne počitnice za vsakogar zares počitnice. Nekateri se med tem obdobjem zagreto pripravljajo na septembrske izpite, drugi pa opravljajo strokovno prakso v organizaciji. Bolj organizirani in pridni študenti bodo poletno obdobje izkoristili za krajše ali daljše potovanje, izpopolnjevanje v tujini, dodaten zaslužek ipd. Glej tudi *zimske počitnice.*

ponovni vpis Ponavljanje letnika, ko študent ne izpolnjuje pogojev za vpis v naslednji letnik. S tem obdrži status študenta. Študent se lahko ponovno vpiše le enkrat, vendar le če pred tem ni bil vpisan na drugem visokošolskem zavodu oziroma v drugem študijskem pro-

gramu. Sicer mora pred nadaljevanjem študija pavzirati. Prim. *pavziranje*.

potovanja Širjenje obzorja, odkrivanje in raziskovanje novih krajev, spoznavanje novih ljudi in običajev. Ker je vsako potovanje nabiranje novih, drugačnih izkušenj, ki oblikujejo posameznikovo osebnost, je to pravzaprav učenje. Potovanja bi lahko ločili na izlete, turizem in popotništvo; lahko bi jih razlikovali glede na namen, trajanje, način, ekstremnost ipd. V vsakem primeru pa velja, da je čas študija tisti najboljši za vsakovrstna potovanja, saj marsikdo za to nikoli več ne najde časa.

pouk Splošen pojem za komunikacijo oziroma interakcijo med učiteljem in učencem, ki temelji na učni vsebini in je osmišljena z učnimi cilji. Zelo poenostavljeno in tradicionalno: učitelj poučuje učenca o učni vsebini, da bi učenec dosegel učne cilje. Po drugi strani se učenec uči učne vsebine, da bi dosegel s strani učitelja postavljene učne cilje. Takšno pojmovanje pouka z učiteljem, ki podaja znanje, in učencem, ki ga sprejema, je še danes trdno usidran. Množica ostalih izrazov le nakazuje pomenske odtenke. Na visoki šoli lahko rečemo učitelju tudi visokošolski učitelj ali profesor, učencu pa študent. Namesto pouk lahko rečemo tudi bolj zveneče učni proces ali študijski proces. Namesto poučevanja lahko uporabimo tudi izobraževanje, vzgoja, usposabljanje, urjenje pa še kaj bi se našlo. Vendar naj bi bil pouk kljub vsemu predvsem dvosmerna komunikacija, kjer se ne prenaša le znanje, temveč se v interakciji večplastno oblikujeta tako učenec kot učitelj.

praktično usposabljanje Sestavni del visokošolskega študija, ki je še posebno izrazit na visoki strokovni šoli. Na FM obsega tretjino vseh ur dodiplomskega visokošolskega strokovnega študijskega programa. Študenti opravijo del praktičnega usposabljanja kot strokovno prakso v organizacijah, del pa na fakulteti v obliki raznih (metodoloških) seminarjev. Glej tudi *strokovna praksa*.

pravice in dolžnosti študentov Študenti imajo pravico do vpisa in izobraževanja. Pri tem se ob rednem napredovanju izobražujejo in dokončajo študij pod pogoji, ki so veljali ob vpisu. V času študija lahko enkrat ponavljajo letnik oziroma spremenijo študijski program ali smer zaradi neizpolnitve obveznosti v prejšnjem študijskem programu ali smeri. Lahko

se izobražujejo po individualnih, interdisciplinarnih ali vzporedno po več študijskih programih, ki jih izvaja eden ali več visokošolskih zavodov. Lahko napredujejo in končajo študij v krajšem času, kot je predvideno s študijskim programom. Študenti imajo pravico prek svojih predstavnikov sodelovati pri delu in upravljanju visokošolskih zavodov. Študenti imajo pravico do oblikovanja skupnosti študentov, do zdravstvenega varstva in do bivanja v študentskem domu. Pravice in dolžnosti študentov podrobneje urejajo pravila visokošolskega zavoda.

Pravila o diplomiranju Pravila, ki določajo pogoje in postopek za pripravljanje dispozicije diplomskega dela, prijavo in izdelavo diplomskega dela ter oddajo in zagovor diplomskega dela na FM.

Pravilnik o podeljevanju nagrad študentom in diplomantom FM Pravilnik, ki določa vrsto nagrad, postopek za obravnavo in izbor ter slovesno razglasitev najuspešnejših študentov in diplomantov FM.

Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja študenta Pravilnik, ki ureja preverjanje in ocenjevanje znanja študentov, vpisanih na rednem in izrednem dodiplomskem študiju, ter študentov, ki nimajo več statusa študenta. Pravila o prijavi in poteku opravljanja izpitov se smiselno uporabljajo tudi na podiplomskem študiju.

predavanje Poleg vaj tipična organizacijska oblika izvajanja visokošolskega študijskega procesa, za katero je v večji meri značilno učiteljevo enosmerno in frontalno podajanje ter študentovo razmeroma neaktivno sprejemanje učne snovi. Predavanja običajno izvaja nosilec predmeta.

predavatelj Splošen izraz za nekoga, ki predava. Pogosto tudi sinonim za visokošolskega učitelja. Sicer je to najnižja stopnja visokošolskega učitelja na visokih strokovnih šolah. Glej *visokošolski učitelji*.

predmetnik Seznam predmetov z njihovim obsegom za posamezen letnik v študijskem programu.

predrok Izpitni rok, ki ga učitelj razpiše še pred rednim izpitnim obdobjem in ga potrdi senat s študijskim koledarjem.

predstojnik študijskega programa Vsak študijski program ima navadno svojega predstojnika, ki je zadolžen za njegovo nemoteno izvedbo. Predstojnika imenuje senat.

prijavljanje k izpitu Uradni postopek, s katerim

študent nakaže željo, da bi v razpisanem izpitnem roku opravil izpit. Tradicionalno se je to opravilo s pisno prijavnico, danes pa je običajno prijavljanje z računalnikom na daljavo. Študenti FM se k izpitu prijavijo prek Študentskega informacijskega sistema.

prijavnica k izpitu Obrazec, s katerim se je študent pisno prijavil k izpitu v razpisanem roku. Prijaviti se je treba vsaj šest dni pred dnevom izpita. Danes prijavnico nadomešča prijavljanje z računalnikom na daljavo. Glej tudi *prijavljanje k izpitu*.

priloga k diplom Obrazec, ki je postal s spremembami Zakona o visokem šolstvu iz leta 1999 sestavni del diplome. Prilogo k diplomu prejme vsak diplomant, ki je zaključil šolanje na enem od slovenskih visokošolskih zavodov. Iz nje so razvidni podatki o diplomantu, vsebini in obsegu končanega študijskega programa, nacionalnem šolskem sistemu in dosežkih študenta med študijem.

priznavanje in uveljavljanje izpitov Študent, ki je pred tem študiral na drugem visokošolskem zavodu, lahko zaprosi za priznanje obveznih in izbirnih predmetov v študijskem programu FM, če se v drugem študijskem programu opravljene predmete v celoti ali delno skladajo s predmeti študijskega programa FM. Študent lahko uveljavlja v drugi študijskih programih opravljene izpite v okviru izbirnih predmetov v študijskem programu FM, če ti opravljene izpiti sodijo v področje študijskega programa FM. O delnem ali celotnem priznanju izpita odloča nosilec predmeta, o uveljavljanju pa komisija za študentske zadeve. Postopek priznavanja in uveljavljanja opravljenih obveznosti na FM podrobneje ureja Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja.

priznavanje strokovne prakse Študent z delovno dobo, torej predvsem izredni, lahko zaprosi za priznanje strokovne prakse. V prošnji navede podatke o dolžini delovne dobe in vrsti dela, nosilec praktičnega usposabljanja pa odloča o priznanju. Postopek priznavanja strokovne prakse podrobneje ureja Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja FM.

prodekan Namestnik in pomočnik dekana za določena področja. Na visokošolskih zavodih sta običajna prodekan za izobraževanje in prodekan za znanstveno-raziskovalno delo, večji visokošolski zavodi imajo včasih prodekane tudi za informacijsko področje, podiplomski študij ipd.

profesor Poimenovanje, ki ga študenti splošno uporabljajo za vse učitelje, sicer pa označnica za rednega profesorja. Glej tudi *visokošolski učitelji*.

promocija Slovesna podelitev doktorskega naslova kandidatu po uspešno ubranjeni disertaciji.

računalnica Krajše poimenovanje za računalniško učilnico, tj. študijski prostor, kjer poteka pouk z uporabniškimi programi na računalnikih. Ko takega pouka ni, jih ob določenih terminih lahko uporabljajo študenti za izpolnjevanje svojih študijskih obveznosti (pisanje seminarskih nalog ipd.)

redni profesor Glej *visokošolski učitelji*.

redni študent Tisti študent, ki običajno ni zaposlen, ne plačuje šolnine, redno obiskuje predavanja in vaje, opravlja praktično usposabljanje ter se mu študijske dejavnosti odvijajo v skladu s študijskim koledarjem.

referat za študentske zadeve Služba na visokošolskem zavodu, ki je namenjena študentom. Koordinira zadeve v zvezi z izvedbo študijskega programa: predvsem organizira vpis, vodi evidenco študentov, usklajuje izvedbo izpitov, obvešča študente o izpitnih rokih, zbira prijave k izpitu, seznanja z rezultati izpitov, izdaja najrazličnejša potrdila, pomaga študentom pri nejasnostih, rešuje njihove probleme ipd.

rektor Strokovni vodja in poslovodni organ univerze, ki vodi, predstavlja in zastopa univerzo.

semester Obdobje v študijskem letu, ki je namenjeno predavanjem in vajah. Semestra sta dva: prvi oziroma zimski traja od začetka pouka do zimskih (semestralnih) počitnic, drugi oziroma poletni pa od konca zimskih počitnic do začetka poletnega izpitnega obdobja.

semestralne počitnice Glej *zimске počitnice*.

seminar Oblika pouka na visoki šoli, kjer študenti pod vodstvom učitelja pripravljajo individualne teme (v obliki krajših ustnih referatov ali daljših pisnih seminarskih nalog) in jih po vrsti predstavljajo, ob čemer se razvije razprava med avtorjem, drugimi študenti in učiteljem. Glej tudi *seminarska naloga*.

seminarska naloga Visokošolsko pisno delo, s katerim študent samostojno obdela določeno temo, ki jo izbere sam ali mu jo določi mentor. Ker je seminarska naloga kot pisni izdelek predvsem strokovno besedilo, veljajo zanjo stroga merila vsebinske primernosti, me-

todološke korektnosti in formalne ustreznosti. Seminarska naloga je izvorno povezana s seminarjem kot obliko pouka na visoki šoli. Glej tudi *seminar*.

senat Najvišji strokovni organ univerze oziroma njene članice, ki ga sestavljajo visokošolski učitelji, predvsem tisti z najvišjimi akademskimi nazivi, vselej pa tudi rektor univerze oziroma dekan članice univerze.

skripta Ponekod tradicionalen in cenen nadomestek za učbenik. Za skripta poskrbi učitelj, ki zapiše predavanja, jih uredi in oblikuje (danes v računalniškem urejevalniku besedil), natisne in razmnoži. Včasih se v obliki skript pojavijo kar fotokopirani in povezani zapiski kakšnega vzornejšega študenta. Včasih pa se visoka šola loti kar izdajanja skript za vse predmete in taka skripta predstavljajo že prave učbenike. In še slovnični poduk: skripta sklanjamo kot množinski samostalnik srednjega spola, denimo vrata: skripta, skript, skriptom, skripta, pri skriptih, s skripti.

skupina Podmnožica celotnega letnika, ki običajno šteje do 30 študentov. V takih skupinah poteka pouk pri vajah.

skupinska oblika dela Oblika sodelovanja študentov med poukom na vajah, ko je celotna skupina razdeljena na manjše skupine, od pet do sedem posameznikov. Takim skupinam so dodeljene različne naloge, ki jih samostojno, vendar z medsebojnim sodelovanjem članov skupine izpolnjujejo.

sobotno leto Pravica do poglobljenega izpopolnjevanja doma ali v tujini v skupnem trajanju največ dvanajst mesecev, ki jo ima po veljavni zakonodaji visokošolski učitelj oziroma znanstveni delavec v šestih letih opravljanja dela. Med plačano odsotnostjo z delovnega mesta, ki ne sme ovirati poteka izobraževanja, se njegova pedagoška obveznost ustrezno prerazporedi.

spletni izpit Računalniško posredovano preverjanje znanja, ki poteka na daljavo. Študent z računalnikom vzpostavi internetno zvezo, se poveže z ustreznim spletnim mestom ter se prijavi, opravlja in na koncu odda izpit oziroma kolokvij.

status študenta Študent je oseba, ki se na podlagi razpisa vpiše na visokošolski zavod in se izobražuje po dodiplomskem ali podiplomskem študijskem programu. Ta status ima do konca študijskega leta. Status obdrži študent, ki se vpiše v višji letnik ali se ponovno vpiše v isti letnik ali postane absolvent. Iz statusa

izhajajo tudi razne ugodnosti, ki jih študentom nudi država, zlasti to velja za nezaposlene študente. Tako so zanje med drugim urejeni zdravstveno zavarovanje, popusti pri javnih prevozi in vstopninah, možnost cenejše prehrane (študentski boni) in možnost bivanja v študentskih domovih.

statut univerze Dokument, ki opredeljuje status in ime, dejavnosti univerze in njenih članic, organe univerze in njenih članic, izobraževalno, znanstveno-raziskovalno, umetniško in svetovalno delo univerze, status visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev, status, pravice in dolžnosti študentov, financiranje in premoženje idr. Statut univerze velja za vse njene članice, posebnosti v organiziranosti pa posamezne članice običajno opredelijo v organizacijskih pravilih.

stolica Drugo poimenovanje za katedro. Glej *katedra*.

strokovna praksa Sestavni del praktičnega usposabljanja, ki ga študenti opravijo v izbrani organizaciji oziroma podjetju, in sicer v tistem času študijskega leta, ko ni predavanj in vaj. Glej *praktično usposabljanje*.

strokovni in znanstveni naslovi Oznake za stopnjo in vrsto izobrazbe, ki jih podeljujejo visokošolski zavodi študentom po končanem dodiplomskem ali podiplomskem študijskem programu z javno veljavnostjo. Strokovni naslov si pridobi, kdor konča študijski program za pridobitev visoke strokovne (diplomirani/diplomirana ...) ali univerzitetne izobrazbe (univerzitetni diplomirani/univerzitetna diplomirana ...) oziroma za pridobitev specializacije (specialist/specialistka ...). Znanstveni naslov si pridobi, kdor konča študijski program za pridobitev magisterija (magister/magistrica znanosti ali umetnosti) oziroma doktorata znanosti (doktor/doktorica znanosti). Tvorjenje, krajšanje in pristavljanje strokovnih in znanstvenih naslovov k imenu in priimku ureja Zakon o strokovnih in znanstvenih naslovih.

strokovni naslovi Glej *strokovni in znanstveni naslovi*.

svetovalno delo Visokošolski učitelji in sodelavci ter znanstveni delavci, ki so na univerzi sicer zaposleni za izobraževalno in znanstveno-raziskovalno delo, lahko opravljajo tudi svetovalno delo za uporabnike zunaj univerze, tj. jim dajejo pisna in ustna strokovna mnenja in nasvete.

ŠIS Glej *študentski informacijski sistem*.

šolska ura Petinštirideset minut pouka, ki jim sledi petnajst minut odmora. Na urniku je prikazana v obliki polne šestdesetminutne ure. Več ur predavanj ali vaj pri posameznih študijskih predmetih je običajno združenih v sklope in učitelj razporeja odmore po presoji. Glej tudi *urnik*.

ŠOUP Glej *Študentska organizacija Univerze na Primorskem*.

športne dejavnosti med študijem Zavedajoč se, da je zdrav duh v zdravem telesu, država in visokošolski zavodi spodbujajo razne športne dejavnosti in jih tudi finančno podpirajo. Na primer tako, da študenti dobijo možnost tedenske uporabe določenih športnih objektov (telovadnica, bazen ...). Poleg tega so med celotnim študijskim letom organizirana razna tekmovanja med visokoškolskimi zavodi (denimo v košarki,) ali večja športna srečanja v določenem obdobju. In končno naj vsak študent sam skrbi za svojo razgibanost neodvisno od organiziranih dejavnosti. V mnogih primerih so razne članarine za študente krepko znižane. Glej tudi *obštudijske dejavnosti; organiziranost študentov*.

štipendije Republiški zavod za zaposlovanje za vsako študijsko leto objavi razpis štipendij, za katere lahko študenti ob določenih pogojih kandidirajo. Štipendije so kadrovske, republiške in štipendije različnih fundacij. Poleg tega lahko študenti zaprosijo nekatere bančne ustanove za študentsko posojilo.

ŠTORM Glej *Društvo študentov Fakultete za management*.

študent Oseba, ki se vpíše na visokošolski zavod na podlagi razpisa za vpis in se izobražuje po dodiplomskem ali podiplomskem študijskem programu.

študentska anketa Redno anketiranje študentov visokošolskega zavoda, katerega namen je dobiti njihova mnenja o izvedbi študijskega procesa in predloge za izboljšanje raznih vidikov dela visokošolskega zavoda. Študenti na FM izpolnjujejo anketo ob zaključku zimskega in poletnega semestra prek študentskega informacijskega sistema.

študentska izkaznica Uradni dokument, s katerim študent izkazuje status študenta.

Študentska organizacija Univerze na Primorskem (ŠOUP) Stanovska skupnost študentov primorske univerze. Ustanovljena je bila 12. marca 2003. Organizirana je na podlagi Zakona o skupnosti študentov in primerjalno

z drugimi evropskimi, nacionalnimi, univerzitetnimi in lokalnimi študentskimi združenji. Avtonomno skrbi za izvajanje študentskih interesnih in obštudijskih dejavnosti ter vodi študentsko politiko na področju kulture, športa, turizma, izobraževanja, socialnega in ekonomskega položaja študentov ter mednarodnega sodelovanja. ŠOUP deluje v interesu razvoja in napredka univerze, univerzitetnega mesta, širše regije in Republike Slovenije, predvsem pa v korist študentov in mladih. ŠOUP sledi integraciji v mednarodni prostor, upoštevajoč načelo mednarodne primerljivosti in uspešnosti. Vstopna spletna stran ŠOUP je www.soup.si.

študentska prehrana Vsakdo mora jesti, študent med napornim študijem pa še toliko bolj. In ker država ve, da je od sitega želodca odvisno tudi delovanje glave, pa tudi, da so žepi študentov ponavadi plitvi, je poskrbela za subvencionirano študentsko prehrano, do katere študenti pridejo z boni. Glej tudi *boni za študentsko prehrano*.

študentska zabava Ena od obštudijskih dejavnosti študentov. Študentske zabave so lahko bolj ali manj množične, bolj ali manj organizirane in vsebinsko zelo raznolike. Med večje sodijo nekateri veliki koncerti, ki jih organizira študentska organizacija in ki lahko postane stalnica v študentskem koledarju. Med srednje množične sodijo razna brucevanja in predvsem tisto, čemur rečemo študentski žur. Ta je lahko zaključni, osrednji, občasni ali kar tako. Včasih ga organizirajo študenti, včasih študentska organizacija, včasih lastnik kakega javnega lokala. Manjših zabav je še več in se dogajajo v študentskih domovih, v zasebnih stanovanjih, okoli šankov, na prostem, v naravi idr. Vsak študent se seveda zabava na svoj način in zgornji pregled naj ne zavre njegove ustvarjalnosti na tem področju. Glej tudi *obštudijske dejavnosti*.

študentske organizacije Glej *organiziranost študentov; Študentska organizacija Univerze na Primorskem*.

študentski informacijski sistem Del informacijskega sistema FM, ki študentom omogoča urejanje večine svojih s študijem povezanih zadev, zaradi katerih so še nedavno morali osebno v referat: pregled izpitnih rokov, prijavljanje k izpitom, odjavljanje od izpitov, pregled rezultatov izpitov idr.

študentski klubi Glej *organiziranost študentov*.

študentski mediji Tak ali drugačen prenosnik

(časopis, radio, svetovni splet . . .), ki ga običajno ustvarjajo študenti in je predvsem njim tudi namenjen. Odseva utrip študentskega življenja na nekem visokošolskem zavodu (univerza, visoka šola) ali v drugačni študentski skupnosti. Nekoč so bili študentski mediji opozicijski in zajedljivi, danes v najboljšem primeru alternativni in marginalni, nekateri pa enostavno brez lastne identitete. V širšem slovenskem prostoru velja med radii omeniti Radio študent, slišen le v Ljubljanski kotlini, dosegljiv pa tudi na www.radiostudent.si, ter mariborski Radio marš. Med tiskanimi mediji so ljubljanski Tribuna, Zofa, Študent, Kolaps ter mariborska Študentski utrip in Mariborski študentski časopis. Poleg njih obstaja več manjših glasil, ki jih objavljajo na posamezne visoke šole vezani študentske organizacije ali drugi založniki.

študentski servis Posrednik med delodajalcem, ki delo ponuja, in študentom, ki delo išče. S posredništvom študentskega servisa lahko delajo dijaki po dopoljenem petnajstem letu in študenti s statusom. Vsem tem pomeni tovrstno delo možnost zaslužka in s tem izboljšanja finančnega stanja. Hkrati je to najustrežnejša oblika začasnega dela tako za delodajalce kot za študente. Slednji so pri tem tudi zavarovani za poškodbe pri delu po krivdi delodajalca. Vendar to velja le, če je študent pričel delo z veljavno napotnico, ki mu jo izda študentski servis pred začetkom dela. Napotnica rabi predvsem obračunavanju ur dela in plačila študentu.

študentski svet Eden od organov visokošolskega zavoda, tako univerze kot njenih članic, ki razpravlja o vseh zadevah, povezanih s pravicami in dolžnostmi študentov. V študentski svet članice univerze so za tekoče leto voljeni predstavniki študentov iz vsakega letnika rednega študija, izrednega študija in podiplomskih študentov. Študentski svet univerze sestavljajo predsedniki študentskih svetov članic.

študentski žur Ena od tradicionalnih obštudijskih dejavnosti študentov. Glej *študentska zabava*.

študij na daljavo Glej *učenje na daljavo*.

študijska literatura Pisno in tudi drugačno gradivo, ki ga učitelj predvidi za študente, da bi ga ti preštudirali za izpit (obvezna literatura) oziroma si širili in poglobljali znanje s predmetnega področja (dodatna literatura).

študijske spretnosti Glej *študijske veščine*.

študijske veščine Študijska veščina oziroma spretnost je študentova zmožnost izvesti neko kompleksno vedenje na področju študija, ki vodi k zastavljenim študijskim ciljem. Kot take so bistvena komponenta študijske uspešnosti. Med primarne veščine prištevamo aktivno sodelovanje pri pouku, učinkovito in kritično branje, učinkovito zapisovanje in izpisovanje, pomnjenje, opravljanje izpitov, med podporne pa postavljanje ciljev, načrtovanje študija, obvladovanje časa, osredinenje na dejavnost, obvladovanje (izpitne) bojazni, raba računalnika, tipkanje, iskanje podatkov idr. Temeljna študijska veščina pa je učenje učenja.

študijski koledar Časovno določene za študenta pomembne dejavnosti v študijskem letu. Glej *študijsko leto*.

študijski proces Glej *pouk*.

študijski program Visokošolski zavod omogoča pridobitev javno veljavne visokošolske izobrazbe po sprejetih študijskih programih za pridobitev izobrazbe in omogoča nadgrajevanje, poglobljanje ali razširjanje posameznih znanj iz teh programov s študijskimi programi za izpopolnjevanje. Študijski program za pridobitev izobrazbe je lahko dodiplomski ali podiplomski; izvaja se kot redni študij in kot izredni študij. Študijski program za pridobitev izobrazbe sestavljajo: splošni podatki o programu, predmetnik, pogoji za vpis, pogoji za napredovanje po programu, način in oblike izvajanja študija, pogoji za dokončanje študija ter strokovni oziroma znanstveni naslov, ki ga študent pridobi po končanem programu.

študijsko gradivo Obvezna in dodatna literatura, učbeniki, zapiski, skripta, fotokopije in ostali viri podatkov za študij.

študijsko leto Obdobje od 1. oktobra do 30. septembra, ki v primeru dodiplomskega študijskega programa zajema 30 tednov pouka v dveh semestrih, izpitna obdobja ter počitnice. Pouka (predavanj in vaj) je 20 do 30 ur tedensko. Praktično usposabljanje v obsegu 40 ur tedensko študenti praviloma opravljajo, ko ni predavanj in vaj.

titula Glej *akademski nazivi*.

tretja stopnja študija Podiplomski visokošolski študij. Glej *podiplomski študij*, prim. *druga stopnja študija*.

tutor Študent višjega letnika, visokošolski so-delavec ali visokošolski učitelj, ki na nekaterih visokošolskih zavodih bolj ali manj for-

malno svetuje manjši skupini študentov ali posameznim študentom nižjih letnikov, posebej brucem, o zadevah, povezanih s študijem, da bi se ti čim lažje vključili v študijsko življenje in se prebijali skozenj. Tutorji tako svetujejo o čisto študijski problematiki, npr. katere študijske vsebine so pomembne, katera literatura je ključna, katera predavanja se spleča obiskovati, kje se dobijo zapiski, kako se učiti, kakšni so izpiti, kako je katerega najlažje opraviti, kako razviti in uporabiti študijske veščine, kako se izogniti težavam med študijem, in o bolj obštudijski problematiki, npr. kje kupiti bone, kje so dobre žurke ipd.

učbenik Študijsko gradivo, običajno za določen predmet napisana knjiga, ki je predpisana kot osnovni vir za opravljanje izpita. Praviloma ima vsak predmet svoj učbenik, včasih imajo vlogo učbenika skripta, včasih pa je osnovni vir za opravljanje izpita kakšna domača ali (prevedena) tuja knjiga, zbirka člankov, zapiski s predavanj idr.

učenec Poleg učitelja soudeleženec pri pouku. Glej *pouk*.

učenje na daljavo Take vrste študijski proces, kjer sta učitelj in učenec prostorsko ločena. Pouk tako poteka s posredovanjem tehnologije, nekoč dopisno pred navadne pošte, danes telekonferenčno ali prek interneta. Velik poudarek je na učenčevi aktivnosti in na ustrezno pripravljenih gradivih.

učenje Splošno je to razmeroma trajno spreminjanje vedenja posameznika, ki je posledica njegovih izkušenj. Ozka opredelitev bi v učenju pri pouku videla predvsem proces pridobivanja znanja; širše gledano je učenje tudi pridobivanje spretnosti, veščin, navad, stališč, vrednot in oblikovanje osebnosti; poleg spoznavnih in gibalnih sestavin je v pojem učenja treba vključiti tudi vse čustvene in voljne vidike osebnosti. Glej *pouk*.

učitelj Poleg učencev soudeleženec pri pouku. Glej *pouk*.

učne oblike in učne metode Pouk lahko poteka v različnih učnih oblikah ali oblikah sodelovanja, kar pomeni v različnem številčnem razmerju med učiteljem in učenci. To razmerje pa omogoča med drugim uporabo različnih učnih metod ali načinov sodelovanja med učiteljem in študenti, ki predstavljajo različne načine komuniciranja med učiteljem in študentom v učnem procesu. To so strategije poučevanja, ki jih učitelj uporablja, da

bi čim učinkoviteje dosegel zastavljene učne cilje.

učni načrt predmeta Strnjen pregled posameznega predmeta iz študijskega programa. Učni načrt predmeta vsebuje ime predmeta, število ur predavanj oziroma vaj, ime nosilca predmeta, cilje predmeta, zgoščeno predstavitev vsebine, literaturo, način sodelovanja med učiteljem in študenti oziroma opis učnih metod ter opis obveznosti študentov. Učni načrt zadostuje za začetno orientacijo, podrobneje pa učitelji svoje predmete predstavijo na uvodnih predavanjih.

učni proces Glej *pouk*.

umetniška akademija Visokošolski zavod, ki opravlja pretežno umetniško in izobraževalno dejavnost s področij ene ali več sorodnih oziroma med seboj povezanih umetniških disciplin in skrbi za njihov razvoj. Glej tudi *visokošolski zavod*.

univerza Najvišja oblika visokošolskega zavoda, ki zagotavlja razvoj znanosti, strokovnosti in umetnosti ter prek fakultet, umetniških akademij ali visokih strokovnih šol v izobraževalnem procesu posreduje spoznanja z več znanstvenih oziroma umetniških področij ali disciplin. V Sloveniji imamo tri univerze: Univerzo v Ljubljani, Univerzo v Mariboru in najmlajšo, ustanovljeno marca 2003, Univerzo na Primorskem. Glej tudi *visokošolski zavod*.

upravni odbor Organ upravljanja visokošolskega zavoda, ki med drugim odloča o zadevah materialne narave in skrbi za nemoteno materialno poslovanje visokošolskega zavoda. Sestavljajo ga predstavniki ustanoviteljev, visokošolski učitelji, predstavnik študentov in predstavnik drugih delavcev.

urnik Tedenski razpored študijskih obveznosti za posamezne letnike in skupine v letnikih, običajno prikazan v preglednici. Ponazarja dneve v tednu in ure, ko potekajo predavanja in vaje pri različnih predmetih. Predavanja in vaje so običajno združene v nekaturne sklope. Vsaka ura (60 minut) v takem sklopu je sestavljena iz šolske ure (45 minut) in odmora (15 minut). Učitelj pa lahko, glede na naravo pouka in bržkone po dogovoru s študenti, šolske ure združuje in odmore razporedi drugače. Ker so v zimskem in poletnem semestru predmeti različni, se med semestralnimi počitnicami spremeni tudi urnik. Redko so obveznosti v urniku optimalno razporejene za vse študente in učitelje. Zato so

pogosti z obveznostmi bolj zapolnjeni dnevi in večje ali manjše luknje med obveznostmi ob drugih dnevih. Ta prosti čas lahko študenti učinkovito izkoristijo denimo v knjižnici, čitalnici ali računalnici.

vaje Poleg predavanj tipična organizacijska oblika izvajanja visokošolskega študijskega procesa, ki omogoča delo v manjših skupinah in aktivno sodelovanje študentov z učitelji. Med drugim študenti na vajah utrjujejo, poglobljajo in preverjajo na predavanjih pridobljeno teoretično znanje ter se urijo v posebnih veščinah s predmetnega področja predmeta. Vaje običajno vodi asistent in prisotnost je obvezna.

visoka strokovna šola Eden od visokošolskih zavodov, ki opravlja predvsem izobraževalno dejavnost s področja določene stroke in skrbi za njen razvoj. Lahko je samostojen ali je v okviru univerze. Glej tudi *visokošolski zavod*.

visokošolski sodelavci Asistent, učitelj veščin, strokovni sodelavec, višji strokovni sodelavec in strokovni svetnik. Visokošolski sodelavec sodeluje pri izvajanju izobraževalnega, znanstveno-raziskovalnega in umetniškega dela. Imeti mora vsaj visoko izobrazbo. Glej tudi *asistent*.

visokošolski učitelji Nosilec oziroma izvajalec izobraževalnega procesa na visokošolskem zavodu. Visokošolski učitelji so redni profesor, izredni profesor, docent in lektor; na visokih strokovnih šolah oziroma na programih za pridobitev specializacije in visoke strokovne izobrazbe pa tudi višji predavatelj in predavatelj. Predavatelj mora imeti vsaj visokošolsko izobrazbo, višji predavatelj pa specializacijo ali magisterij s predmetnega področja. Docent je stopnja visokošolskega učitelja, ki zahteva doktorat znanosti s predmetnega področja; docent napreduje v izrednega ter končno v rednega profesorja. Visokošolski učitelji opravljajo poleg pedagoškega tudi znanstveno-raziskovalno oziroma umetniško delo.

visokošolski zavod Organizacija, ki zagotavlja ali opravlja izobraževalno, znanstveno-raziskovalno ali umetniško dejavnost. Opredeljena ima študijska področja, znanstveno-raziskovalne oziroma umetniške discipline; zagotovljene ima ustrezne materialne pogoje; zagotovljene ima visokošolske učitelje, strokovne sodelavce ter znanstvene sodelavce. Visokošolski zavodi so univerze, fakultete, umetniške akademije in visoke strokovne

šole. Glej *fakulteta*; *umetniška akademija*; *univerza*; *visoka strokovna šola*.

višji predavatelj Glej *visokošolski učitelj*.

vpis Uradni dogodek, ko kandidat pisno zatrdi, da bi v naslednjem študijskem letu rad bil študent na določenem študijskem programu. Navadno se to zgodi med počitnicami pred začetkom študijskega leta. Ločimo vpis v prvi letnik študija in vpis v naslednje letnike študija. Vpis v prvi letnik študijskega programa se opravi na podlagi javnega razpisa, kjer se objavijo tudi pogoji za vpis, število prostih mest, roki in postopki za prijavo na razpis. Kandidat se mora v roku prijaviti na razpis s prvo prijavo za vpis in v določenem roku oddati dokazila o izpolnjevanju vpisnih pogojev. Kandidati, ki so v prijavi na prvem mestu navedli študijski program, za katerega ni bil sprejet sklep o omejitvi vpisa, so v ta program sprejeti, če izpolnjujejo splošne pogoje za vpis. Če pa je bil vpis omejen, morajo kandidati skozi dodaten izbirni postopek. Študenti se vpisujejo v naslednje letnike, če so izpolnili s statutom in študijskim programom določene obveznosti. Glej tudi *vpisni pogoji*; *omejitev vpisa*.

vpisni pogoji Splošni pogoj za vpis na visokošolski študij je opravljena matura. V študij po programu za pridobitev visokošolske strokovne izobrazbe (denimo na FM) se lahko vključi tudi, kdor je opravil zaključni izpit po ustreznem štiriletnem srednješolskem programu. Seveda lahko visokošolski zavod pri omejitvi vpisa postavi še dodatne pogoje za vpis v prvi letnik (na FM je to doseženo število točk na podlagi splošnega učnega uspeha v tretjem in četrtem letniku ter na maturi oziroma zaključnem izpitu). V višji letnik (na FM drugi in tretji letnik) se študent lahko vpiše, če je izpolnil s študijskim programom določene pogoje. Vpisni pogoji za neposreden vpis v višji letnik študija (2. ali 3. letnik) so navedeni v poglavju Vpisni pogoji.

zagovor Predstavitev visokošolskega strokovnega ali znanstvenega pisnega dela (seminarska naloga, diplomsko delo, disertacija) pred komisijo in dokazovanje pravilnosti trditvev, navedenih v njem, običajno za dosego določenega naslova.

založba Podjetje ali del neke ustanove, ki spreminja rokopise v izdana dela. Kot mnoge druge visoke šole ima tudi FM svojo založbo, ki izdaja učbenike in druga študijska gradiva, priločnike ter monografije.

zapiski Gradivo, ki ga spišejo študenti po učiteljevih predavanjih in vajah. Zapiski nekaterih študentov so lahko zaradi njihove popolnosti in preglednosti med ostalimi študenti precej cenjeni. Ti si jih včasih izposodijo ali kar fotokopirajo in jih uporabljajo kot študijsko gradivo pri pripravljanju na izpit.

zaslužni profesor Častni naslov za nekatere upokojene redne profesorje. Zaslužijo si ga z dosežki na znanstveno-raziskovalnem in izobraževalnem področju.

zbornik študentov Publikacija, v kateri so z imenom, priimkom in fotografijo, včasih pa tudi z drugimi podatki predstavljeni vsi, ki so imeli v določenem študijskem letu status študenta. FM izdaja zbornik študentov od študijskega leta 1998/99 in ga prejmejo vsi študenti.

zimske počitnice Obdobje med prvim in drugim semestrom, torej druga polovica januarja in prva polovica februarja. Pravzaprav to niso počitnice, ampak predvsem izpitno obdobje za opravljanje izpitov iz predmetov prvega semestra. Glej tudi *poletne počitnice*.

znanstveni delavci To so znanstveni svetnik, višji znanstveni sodelavec in znanstveni sodelavec. Znanstveni sodelavci izvajajo znanstveno-raziskovalni program in so zaposleni pretežno na inštitutih.

znanstveni naslovi Glej *strokovni in znanstveni naslovi*.

znanstveni svet Najvišji strokovni organ raziskovalnega zavoda.

znanstveno-raziskovalno delo Ena temeljnih dejavnosti univerze, ki jo izvaja prek svojih članic in je tesno povezana z njeno izobraževalno dejavnostjo.